

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRAS

ĮSAKYMAS DĖL ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO 2009 M. GEGUŽĖS 29 D. ĮSAKYMO NR. 3D-398 „DĖL TAUTINIO PAVELDO VEIKLOS FINANSAVIMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO

2020 m. vasario 28 d. Nr. 3D-140
Vilnius

P a k e i č i u Tautinio paveldo veiklos finansavimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. gegužės 29 d. įsakymu Nr. 3D-398 „Dėl Tautinio paveldo veiklos finansavimo taisyklių patvirtinimo“, ir jas išdėstau nauja redakcija (pridedama).

Žemės ūkio ministras

Andrius Palionis

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2009 m. gegužės 29 d. įsakymu Nr. 3D-398
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2020 m. vasario 28 d. įsakymo Nr.3D-140
redakcija)

TAUTINIO PAVELDO VEIKLOS FINANSAVIMO TAISYKLĖS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Tautinio paveldo veiklos finansavimo taisyklės (toliau – taisyklės) nustato nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos tautinio paveldo produktams saugoti, kurti, realizuoti ir populiarinti (toliau – pagalba) teikimo iš valstybės biudžeto lėšų sąlygas ir tvarką.

2. Šios taisyklės parengtos vadovaujantis 2013 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1407/2013 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai (OL 2013 L 352, p. 1) (toliau – reglamentas (ES) Nr. 1407/2013), Lietuvos Respublikos tautinio paveldo produktų įstatymu (toliau – Įstatymas), Tautinio paveldo produktų apsaugos, jų rinkos ir amatų plėtros 2012–2020 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. gruodžio 14 d. nutarimu Nr. 1475 „Dėl Tautinio paveldo produktų apsaugos, jų rinkos ir amatų plėtros 2012–2020 metų programos patvirtinimo“, Valstybės pagalbos žemės ūkiui, maisto ūkiui, žuvininkystei ir kaimo plėtrai ir kitų iš valstybės biudžeto lėšų finansuojamų priemonių bendrosiomis administravimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. lapkričio 8 d. įsakymu Nr. 3D-979 „Dėl Valstybės pagalbos žemės ūkiui, maisto ūkiui, žuvininkystei ir kaimo plėtrai ir kitų iš valstybės biudžeto lėšų finansuojamų priemonių bendrųjų administravimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Bendrosios administravimo taisyklės), Pagrindinių reikalavimų prisiimant įsipareigojimus mokėti paramą iš valstybės biudžeto lėšų žemės ūkio, kaimo plėtros ir žuvininkystės srityse aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. 3D-652 „Dėl Pagrindinių reikalavimų prisiimant įsipareigojimus mokėti paramą iš valstybės biudžeto lėšų žemės ūkio, kaimo plėtros ir žuvininkystės srityse aprašo patvirtinimo“.

3. Šiose taisyklėse vartojamos sąvokos apibrėžtos reglamente (ES) Nr. 1407/2013, Įstatyme, Bendrosiose administravimo taisyklėse.

II SKYRIUS FINANSUOJAMOS VEIKLOS IR PAGRINDINIAI FINANSAVIMO PRINCIPAI

4. Tautinio paveldo produktų saugojimo, kūrimo, realizavimo ir populiarinimo finansavimo tikslai:

- 4.1. skatinti tautinio paveldo produktų saugojimą, kūrimą ir realizavimą;
- 4.2. skatinti atkurti sunykusius tautinio paveldo produktus ir jų kūrimo technologijas;
- 4.3. populiarinti tradicinius amatus ir tautinio paveldo produktus;
- 4.4. skatinti tradicinių amatų centrų veiklos plėtrą;
- 4.5. remti tradicinių amatininkų ir tradicinių paslaugų teikėjų profesinį ir kultūrinį tobulėjimą;
- 4.6. formuoti patrauklų tautinio paveldo produktų įvaizdį šalyje ir užsienyje;
- 4.7. plėsti tautinio paveldo produktų rinką.
5. Pagal šias taisykles pagalba gali būti skiriama:
  - 5.1. kompensuoti A kategorijos tautinio paveldo produkto sertifikavimo išlaidas;
  - 5.2. A ir (ar) B kategorijos tautinio paveldo produktams kurti, pagaminti, demonstruoti, realizuoti ir (arba) tradiciniams amatams demonstruoti Lietuvoje ir (arba) užsienyje;
  - 5.3. tautinio paveldo produktų populiarinimo leidinių leidybai;
  - 5.4. tradicinių amatų edukaciniams užsiėmimams organizuoti.
6. Pagalba skiriama taisyklių 5.2 papunktyje nurodytai veiklai vykdyti, jeigu:
  - 6.1. parodose, mugėse ir (arba) kituose viešuosiuose renginiuose demonstruojami ir (arba) realizuojami tautinio paveldo produktai ženklinami tautinio paveldo produktų ženklu Tautinio paveldo produktų ženklų naudojimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. gruodžio 17 d. įsakymu Nr. 3D-691 „Dėl Tautinio paveldo produktų ženklų naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka;
  - 6.2. tautinio paveldo produktai sudaro ne mažesnę kaip du trečdaliai visų parodose, mugėse ir (arba) kituose viešuosiuose renginiuose demonstruojamų ir (arba) realizuojamų produktų asortimento dalį. Šio taisyklių papunkčio nuostatos taikomos, kai pagalbos prašoma tautinio paveldo produktams demonstruoti, realizuoti ir (ar) tradiciniams amatams demonstruoti parodose, mugėse ir (arba) kituose viešuosiuose renginiuose Lietuvoje.
7. Pagal šias taisykles teikiama pagalba turi atitikti šiuos reikalavimus:
  - 7.1. pagalbos suma, suteikta vienam ūkio subjektui (t. y. bet kokiam ekonominę veiklą vykdančiam subjektui, nepaisant jo teisinio statuso ir finansavimo būdų, atitinkančiam reglamento (ES) Nr. 1407/2013 2 straipsnio 2 dalyje nustatytus kriterijus) per einamuosius ir dvejus ankstesnius jo mokestinius metus, negali viršyti 200 000 Eur;
  - 7.2. jei pagalbos gavėjas vykdo veiklą keliuose sektoriuose, teikiama pagalba sumuojama vadovaujantis reglamento (ES) Nr. 1407/2013 5 straipsnio 1 dalies nuostatomis;
  - 7.3. pagalbos gavėjų reorganizavimo atveju apskaičiuojant, ar suteikus pagalbą pagalbos gavėjui nebus viršyta leistina viršutinė riba, turi būti taikomos reglamento (ES) Nr. 1407/2013 3 straipsnio 8 ir 9 dalies nuostatos.

8. Didžiausia pagalba suma, teikiama vienam galutiniam pagalbos gavėjui, nurodytam taisyklių 22 punkte, vieneriems metams – 15 000 Eur.

9. Pareiškėjas per kvietimą teikti paraiškas gali pateikti tik vieną paraišką gauti lėšas pagal Tautinio paveldo veiklos finansavimo taisyklės (toliau – paraiška) (taisyklių 1 priedas). Jeigu pareiškėjas yra asociacija arba tradicinių amatų centras, jos narys (galutinis pagalbos gavėjas, nurodytas paraiškoje) negali teikti paraiškos toms pačioms išlaidoms, kurioms prašoma pagalbos asociacijos arba tradicinių amatų centro paraiškoje, finansuoti.

10. Prašymų, teikiamų šių taisyklių 5.1 papunktyje nurodytoms išlaidoms kompensuoti, prašoma pagalbos suma turi būti lygi valstybės rinkliavos dydžiui, patvirtintam Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. gruodžio 15 d. nutarimu Nr. 1458 „Dėl Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašo ir valstybės rinkliavos mokėjimo ir grąžinimo taisyklių patvirtinimo“.

11. Paraiškos, teikiamos šių taisyklių 5.2–5.4 papunkčiuose nurodytoms veikloms finansuoti, kuriose prašoma pagalbos suma mažesnė nei 100 Eur, nepriimamos.

12. Pagalba neteikiama žemės ūkio produktų pirminei gamybai (pirminė gamyba – kaip apibrėžta 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002, nustatančio maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiančio Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančio su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 6 tomas, p. 463), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2017 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2017/745 (OL 2017 L 117, p. 1), 3 straipsnio 17 dalyje).

III SKYRIUS

TINKAMOS FINANSUOTI IŠLAIDOS IR PAGALBOS DYDIS

13. Pagal šias taisykles valstybės biudžeto lėšomis finansuojamos išlaidų rūšys:

13.1. pagal šių taisyklių 5.1 papunktį – fizinių ir juridinių asmenų kuriamo A kategorijos tautinio paveldo produkto, kuris ar kurių grupė nurodyti tame pačiame tautinio paveldo produkto sertifikate, sertifikavimo išlaidos, nurodytos šių taisyklių 10 punkte;

13.2. pagal šių taisyklių 5.2 papunktį – išlaidos A ir (ar) B kategorijos tautinio paveldo produktams kurti, pagaminti, demonstruoti, realizuoti ir (arba) tradiciniams amatams demonstruoti Lietuvoje ir (arba) užsienyje:

13.2.1. kelionės išlaidos, vykstant į parodas, muges ir (arba) kitus viešuosius renginius:

13.2.1.1. Lietuvoje – transporto degalai, viešojo transporto (išskyrus taksi ir pavėžėjimo paslaugų) bilietai, parkavimas (iki 50 Eur per dieną kompensuojamos kelionės išlaidos renginio dienomis ir (arba) dieną prieš ir (arba) po renginio);

13.2.1.2. užsienyje – lėktuvo, traukinio, kelto ar autobuso bilietai, transporto degalai,

parkavimas, kelionės viešuoju transportu (išskyrus taksi ir pavėžėjimo paslaugų) bilietai (kompensuojamos kelionės išlaidos renginio dienomis ir (arba) iki 2 dienų prieš ir (arba) po renginio);

13.2.2. tautinio paveldo produktų transportavimo paslaugų, vykstant į užsienio šalyse organizuojamas parodas, mugės ir (ar) kitus viešuosius renginius reprezentuoti Lietuvą, išlaidos;

13.2.3. nakvynės išlaidos, vykstant į parodas, mugės ir (arba) kitus viešuosius renginius Lietuvoje ir užsienyje (kompensuojamos nakvynės išlaidos renginio dienomis ir (arba) dieną prieš ir (arba) po renginio, t. y. nakvynių skaičius negali būti didesnis nei renginio dienų skaičius plus viena diena (pvz., jei renginys vyksta 3 dienas, kompensuojamos ne daugiau kaip 4 nakvynių išlaidos);

13.2.4. dalyvavimo parodose, mugėse ir (arba) kituose viešuose renginiuose išlaidos (dalyvio arba registracijos mokestis, ploto nuoma (tautinio paveldo produktų kūrėjui vienam renginiui kompensuojama ne daugiau kaip už vieną renginio organizatoriaus dalyviui numatytą vietą), vietos įrengimas, kai perkama paslauga);

13.2.5. įrangos tautinio paveldo produktams kurti, gaminti, realizuoti ir (ar) tradiciniams amatams demonstruoti įsigijimo, įrengimo, nuomos išlaidos (įrangos įsigijimo atveju kompensuojama vieną kartą per 5 metus);

13.2.6. tautinio paveldo produktų ženklinimo išlaidos (produktų etiketės su tautinio paveldo produktų ženklu, tautinio paveldo produktų ženklai, pakuotės su tautinio paveldo produkto ženklu ir jų gamyba) (kompensuojama iki 200 Eur tautinio paveldo produktų kūrėjui);

13.2.7. sertifikuotų tradicinių renginių organizavimo išlaidos (renginių viešinimas ir informacinės medžiagos vertimas, leidyba ir pranešimų publikavimas, skelbimas spaudoje, informacinių radijo ir televizijos laidų rengimas ir transliavimas, renginio vietos ir (arba) įrangos nuoma);

13.3. pagal šių taisyklių 5.3 papunktį – tautinio paveldo produktų populiarinimo leidinių rengimo, maketavimo, vertimo, leidybos išlaidos;

13.4. pagal šių taisyklių 5.4 papunktį – A kategorijos tradicinių amatų meistrų tradicinių amatų edukacinių užsiėmimų organizavimo išlaidos:

13.4.1. apmokėjimas už edukacinių užsiėmimų vedimą A kategorijos tradicinių amatų meistrai (kompensuojama už vieną dieną ne daugiau kaip 1 bazinė socialinė išmoka);

13.4.2. ir (ar) žaliavų, reikalingų tradiciniams amatams demonstruoti edukacinio užsiėmimo metu, įsigijimo išlaidos (kompensuojama iki 100 Eur vienam edukaciniam užsiėmimui).

14. Pridėtinės vertės mokestis (toliau – PVM) už numatomas įsigyti (įsigytas) prekes ir paslaugas nėra tinkama finansuoti išlaida, išskyrus atvejus, kai:

14.1. jį faktiškai ir galutinai sumoka pareiškėjas, nesantis PVM mokėtojas;

14.2. pareiškėjo, PVM mokėtojo, veikla, kuriai organizuoti teikiama pagalba pagal šias taisykles, nėra laikoma ekonomine veikla ir už įsigytas šiai veiklai reikalingas prekes ar paslaugas pareiškėjas negalės susigrąžinti PVM.

15. Jeigu PVM pripažįstama tinkama finansuoti išlaida, pareiškėjas įsipareigoja nesiekti susigrąžinti PVM iš valstybės biudžeto.

16. Skiriant lėšas taisyklių 5.2, 5.3 ir 5.4 papunkčiuose nurodytoms veikloms finansuoti, tinkamomis finansuoti pripažįstamos pareiškėjo ar pagalbos gavėjo einamųjų metų išlaidos, patirtos einamaisiais paraiškos užregistravimo Nacionalinėje mokėjimo agentūroje prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Agentūra) metais iki išlaidų pagrindimo suvestinės pateikimo datos ir pagrįstos išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentais. Tinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos ir išlaidos, patirtos ankstesnių metų gruodžio mėnesį pagal taisyklių 13.2.1.2 papunktį (tik įsigyjant lėktuvo bilietus) ir 13.2.3 papunktį (tik įsigyjant nakvynės paslaugas užsienyje), vykstant į parodas, mugės ir (arba) kitus viešuosius renginius užsienyje einamųjų metų sausio mėnesį.

17. Pagalbos dydis:

17.1. pagal šių taisyklių 5.1 papunktį – 100 proc. visų tinkamų finansuoti išlaidų;

17.2. šių taisyklių 5.2 ir 5.3 papunkčiuose nustatyta veiklai finansuoti – vienam pagalbos gavėjui, neviršijant paskelbtam kvietimui teikti paraiškas skirtos pagalbos sumos:

17.2.1. iki 80 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų A kategorijos tautinio paveldo produktų kūrėjui;

17.2.2. iki 50 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų B kategorijos tautinio paveldo produktų kūrėjui;

17.3. šių taisyklių 5.4 papunktyje nustatyta veiklai finansuoti – iki 80 proc. visų tinkamų finansuoti išlaidų, neviršijant paskelbtam kvietimui teikti paraiškas skirtos pagalbos sumos.

18. Skiriamų lėšų dydis skaičiuojamas atsižvelgiant tik į paraiškoje nurodytas tinkamas finansuoti išlaidas.

IV SKYRIUS TINKAMI PAREIŠKĖJAI

19. Pagal šias taisykles pareiškėjai gali būti:

19.1. skiriant pagalbą taisyklių 5.1 papunktyje nurodytoms išlaidoms kompensuoti, fiziniai ir (arba) juridiniai asmenys, kuriantys ir (arba) gaminantys sertifikuotus A kategorijos tautinio paveldo produktus;

19.2. skiriant pagalbą taisyklių 5.2 ir (arba) 5.3 papunkčiuose nurodytoms veikloms vykdyti:

19.2.1. fiziniai ir juridiniai asmenys, kuriantys ir (arba) gaminantys, ir (arba) realizuojantys sertifikuotus A arba B kategorijos tautinio paveldo produktus;

19.2.2. asociacijos, vienijančios tautinio paveldo produktų kūrėjus, ar kurių įstatuose numatytas bent vienas iš šių veiklos tikslų: tautinio paveldo produktų kūrimas, gaminimas, demonstravimas ir populiarinimas ir (arba) tradicinių amatų mokymas;

19.2.3. tradicinių amatų centrai, kurie pagal Lietuvos Respublikos juridiniame asmenų registre registruotus nuostatus (įstatus) ar kitą veiklą reglamentuojantį dokumentą atitinka Įstatyme nustatytą tradicinių amatų centro apibrėžimą ir atlieka Įstatyme nustatytas funkcijas ir kurių viena iš veiklos sričių nurodyta taisyklių 5.2 papunktyje;

19.3. skiriant pagalbą taisyklių 5.4 papunktyje nurodytai veiklai vykdyti, pagalba gali kreiptis A kategorijos tradicinių amatų meistrai ir tradicinių amatų centrai, kurie pagal Lietuvos Respublikos juridiniame asmenų registre registruotus nuostatus (įstatus) ar kitą veiklą reglamentuojantį dokumentą atitinka Įstatyme nustatytą tradicinių amatų centro apibrėžimą ir atlieka Įstatyme nustatytas funkcijas, kai tradicinių amatų edukacinius užsiėmimus veda A kategorijos tradicinių amatų meistrai. Paraiškoje numatyti edukaciniai užsiėmimai dalyviams turi būti nemokami. Informacija apie planuojamą edukacinį užsiėmimą ne vėliau kaip 2 savaitės iki jo pradžios turi būti paskelbta interneto svetainėje www.tautinispaveldas.lt. Šią informaciją skelbia Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija (toliau – Ministerija). Pareiškėjas, planuojantis edukacinį užsiėmimą, ne vėliau kaip 5 savaitės iki jo pradžios praneša apie jį Ministerijos padaliniui, atsakingam už tautinį paveldą.

20. Pareiškėjui pagal šias taisykles pagalba gali būti skiriama, jei jis nėra gavęs ar nesiekia gauti paramos ar pagalbos iš kitų nacionalinių ir ES programų paraiškoje numatytoms išlaidoms finansuoti.

21. Tuo atveju, kai pareiškėjas yra asociacija arba tradicinių amatų centras, ji / jis turi užtikrinti, kad asmenys, kuriems būtų skirta pagalba, yra tinkami pareiškėjai pagal taisyklių IV skyriaus nuostatas ir nepažeidžia taisyklių 7, 8, 9, 12 ir 20 punktų bei V skyriaus nuostatų.

22. Galutiniai pagalbos gavėjai yra fiziniai ar juridiniai asmenys, kuriantys ir (ar) gaminantys tautinio paveldo produktus Lietuvoje. Jeigu paraišką teikia asociacija, galutinis pagalbos gavėjas yra pati asociacija tuo atveju, kai paraiška teikiama išlaidoms pagal šių taisyklių 13.2.7 papunktį finansuoti, kitais atvejais – galutiniai pagalbos gavėjai yra fiziniai ir juridiniai asmenys, kuriantys ir (arba) gaminantys sertifikuotus A arba B kategorijos tautinio paveldo produktus Lietuvoje.

V SKYRIUS NETINKAMI PAREIŠKĖJAI

23. Pareiškėjui (jei pareiškėjas yra asociacija arba tradicinių amatų centras, šio taisyklių punkto reikalavimai taikomi galutiniams pagalbos gavėjams) lėšos negali būti skiriamos, jei:

23.1. pareiškėjui yra iškelta byla dėl bankroto ir (arba) yra likviduojamas;

23.2. pareiškėjas yra nesumokėjęs Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytų socialinio draudimo įmokų;

23.3. pareiškėjas turi mokestinių skolų Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui, Valstybinio socialinio draudimo fondui ir Agentūrai (išskyrus atvejus, kai mokesčių, delspinigių, baudų mokėjimas atidėtas Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka arba dėl šių mokesčių, delspinigių, baudų vyksta mokestinis ginčas). Mokestinių skolų būklė gali būti tikslinama paraiškos vertinimo metu;

23.4. yra priimtas galutinis sprendimas dėl:

23.4.1. pareiškėjo sutarties dėl paramos skyrimo iš Europos Sąjungos ir (arba) Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų pažeidimo. Tokiu atveju pareiškėjas neturi teisės pretenduoti į pagalbą vienus metus nuo galutinio sprendimo priėmimo;

23.4.2. pagalbos mokėjimo nutraukimo dėl padaryto pažeidimo. Tokiu atveju pareiškėjas neturi teisės pretenduoti į pagalbą vienus metus nuo galutinio sprendimo priėmimo;

23.4.3. pareiškėjo įvykdytos nusikalstamos veikos ar administracinio teisės pažeidimo, susijusių su pagalba. Tokiu atveju pareiškėjas neturi teisės pretenduoti į pagalbą dvejus metus nuo galutinio sprendimo priėmimo;

23.5. pareiškėjas, siekdamas palankaus sprendimo, bandė daryti įtaką Agentūrai.

VI SKYRIUS

PRAŠYMŲ KOMPENSUOTI SERTIFIKAVIMO IŠLAIDAS TEIKIMAS IR SERTIFIKAVIMO IŠLAIDŲ KOMPENSAVIMAS

24. Prašymai dėl A kategorijos tautinio paveldo produkto sertifikavimo išlaidų kompensavimo (toliau – prašymas) (taisyklių 2 priedas) gali būti teikiami Ministerijai visus metus.

25. Ministerijos padalinys, atsakingas už tautinį paveldą (toliau – Sekretoriatas), įvertina prašymus ir:

25.1. vadovaudamasis Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registro (toliau – Registro) nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. sausio 19 d. nutarimu Nr. 35 „Dėl Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registro nuostatų patvirtinimo“, ir Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos duomenų tvarkymo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2015 m. lapkričio 13 d. nutarimu Nr. 1S-120/2015 „Dėl Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos duomenų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Duomenų tvarkymo taisyklės), surenka informaciją apie visą per einamuosius ir dvejus ankstesnius mokestinius metus pareiškėjo pateikusių prašymą gautą nereikšmingą (*de minimis*) pagalbą, o vadovaudamasis Reglamento (ES) Nr. 1407/2013 2 straipsnio 2 dalyje nustatytais

kriterijais, – su juo susijusių ūkio subjektų gautą pagalbą, ir patikrina, ar bendra pagalbos suma, pridėjus numatomą skirti pagalbos dydį, neviršija leidžiamos pagalbos sumos. Jei pareiškėjui suteikus apskaičiuotą pagalbos dydį būtų viršijama bendra leistina pagalbos suma, negali būti suteikiama net ta pagalbos dalis, kuri šios sumos neviršija;

25.2. po sprendimo dėl A kategorijos tautinio paveldo produkto sertifikavimo išlaidų kompensavimo priėmimo per Registro nuostatuose nustatytą terminą pateikia Registrui informaciją apie prašymus pateikusiems pareiškėjams suteiktą pagalbą.

26. Sprendimą dėl A kategorijos tautinio paveldo produkto sertifikavimo išlaidų kompensavimo priima Ministerija. Sekretoriatas Ministerijos kanclerio potvarkiu patvirtintą sprendimą dėl pagalbos skyrimo A kategorijos tautinio paveldo produktų sertifikavimo išlaidoms kompensuoti, jų prašymus ir išlaidų pagrindimo dokumentus pateikia Ministerijos padaliniui, atsakingam už buhalterinę apskaitą. Ministerijos padalinys, atsakingas už buhalterinę apskaitą, rengia mokėjimo paraiškas Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Valstybės izdo departamentui dėl lėšų pervedimo pagalbos gavėjams A kategorijos tautinio paveldo produktų sertifikavimo išlaidoms kompensuoti.

VII SKYRIUS

PARAIŠKŲ TEIKIMAS, VERTINIMAS, LĖŠŲ SKYRIMAS IR IŠMOKĖJIMAS

27. Agentūra, vadovaudamasi žemės ūkio ministro įsakymu patvirtintu paraiškų surinkimo grafiku, interneto svetainėse www.nma.lt ir www.tautinispaveldas.lt paskelbia apie kvietimus teikti paraiškas gauti pagalbą taisyklių 5.2–5.4 papunkčiuose nurodytai veiklai vykdyti.

28. Pareiškėjai, norintys gauti pagalbą, per skelbime nurodytą terminą Agentūrai pateikia paraiškas (1 priedas) asmeniškai, per įgaliotą asmenį, per kurjerį arba registruota pašto siunta adresu Blindžių g. 17, 08111 Vilnius. Kitais būdais pateiktos paraiškos (neregistruotu paštu, faksu, el. paštu ir t. t.) nepriimamos. Kartu su paraiška Agentūrai turi būti pateikta:

28.1. tautinio paveldo produkto (-ų) sertifikato ir (arba) tradicinių amatų meistro pažymėjimo, ir (arba) renginio sertifikato kopija (-os);

28.2. sertifikuoto tradicinio renginio programa, kurioje nurodoma renginio vieta ir laikas (jei organizuojamas sertifikuotas tradicinis renginys), ir (arba) kvietimas į renginį ir (arba) renginio programa, kur nurodoma renginio vieta ir laikas (vykstant į parodas, mugės ir (arba) kitus viešuosius renginius užsienyje);

28.3. komercinis (-iai) pasiūlymas (-ai) ir (arba) viešai prekių ar paslaugų teikėjų, kuriems tai yra įprastinė komercinė veikla, pateikta informacija, jei išlaidos dar neatliktos, ir (arba) pirkimo/apmokėjimo dokumentų kopijos, jei išlaidos jau atliktos (jei perkama įranga, tautinio paveldo produkto ženklinimo prekės, lėktuvo, traukinio ar autobuso bilietai, transportavimo,

nakvynės, vietos įrengimo, leidinių leidybos ir sertifikuoto renginio organizavimui reikalingos paslaugos);

28.4. tautinio paveldo produktų populiarinimo leidinio aprašymas, kuriame nurodomas turinys, tiražas, spaudos lankai, popieriaus rūšis (jei leidžiamas leidinys);

28.5. jei pareiškėjas yra asociacija arba tradicinių amatų centras, galutinių pagalbos gavėjų sąrašas, galutinių pagalbos gavėjų prašymai dalyvauti asociacijos ar tradicinių amatų centro projekte (juose nurodoma galutinio pagalbos gavėjo vardas ir pavardė, asmens kodas, įmonės pavadinimas ir kodas, tautinio paveldo produkto kategorija ir prašoma pagalbos suma), tautinio paveldo produkto sertifikatų ir (arba) tradicinių amatų meistro pažymėjimų kopijos ir duomenys pagal paraiškos 3 punkto lentelę;

28.6. dokumentai ir (ar) informacija, kuriuose pagrindžiama pareiškėjo atitiktis taisyklių 32 punkte nurodytiems pirmumo kriterijams (jei pareiškėjas atitinka pirmumo kriterijus) bei taisyklių 33 punkte nurodytiems atrankos balams (jei pareiškėjas atitinka atrankos balus).

29. Paraiška ir prie jos pridedami dokumentai turi būti:

29.1. pateikti visi reikalaujami;

29.2. parašyti valstybine kalba;

29.3. išsamiai ir teisingai užpildyti;

29.4. dokumentų kopijos turi būti aiškiai įskaitomos, jų tikrumas turi būti patvirtintas pareiškėjo parašu.

30. Paraiškos priimamos, nagrinėjamos ir pagalba skiriama vadovaujantis Bendrosiomis administravimo taisyklėmis, Pagrindinių reikalavimų prisiimant įsipareigojimus mokėti paramą iš valstybės biudžeto lėšų žemės ūkio, kaimo plėtros ir žuvininkystės srityse aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. 3D-652 „Dėl Pagrindinių reikalavimų prisiimant įsipareigojimus mokėti paramą iš valstybės biudžeto lėšų žemės ūkio, kaimo plėtros ir žuvininkystės srityse aprašo patvirtinimo“, ir šiomis taisyklėmis.

31. Paraiškos vertinamos pagal šiuos kriterijus:

31.1. paraiškos ir pridedamų dokumentų atitiktį taisyklių 29 punkte nustatytiems reikalavimams;

31.2. paraiškos atitiktį šių taisyklių II skyriuje nustatytiems pagrindiniams finansavimo principams;

31.3. tinkamas finansuoti išlaidas ir finansavimo dydį pagal taisyklių III skyrių;

31.4. pareiškėjo tinkamumą gauti pagalbą pagal taisyklių IV ir V skyrius;

31.5. prašomų lėšų pagrįstumą.

32. Jeigu gautose paraiškose bendras prašomos pagalbos sumos poreikis didesnis nei paskelbtam kvietimui teikti paraiškas skirta bendra pagalbos suma, pareiškėjams taikomi šie

pirmumo kriterijai (mažėjančios svarbos tvarka):

32.1. paraiška teikiama organizuoti sertifikuotą tradicinę renginį;

32.2. pareiškėjas nėra maitinimo paslaugas teikianti įmonė (jei pareiškėjas yra asociacija arba tradicinių amatų centras, reikalavimą turi atitikti visi galutiniai pagalbos gavėjai).

33. Jei pritaikius pirmumo kriterijus kvietimui skirtų lėšų nepakanka antrąjį pirmumo kriterijų atitinkančioms paraiškoms finansuoti, paraiškos reitinguojamos pagal surinktų atrankos balų skaičių:

33.1. paraiška teikiama dalyvauti Lietuvos Respublikoje rengiamose seną tradiciją turinčiose parodose, mugėse ir (ar) kituose viešuosiuose renginiuose (atrankos balai sumuojami už kiekvieną renginį):

33.1.1. Dainų šventė – 1 balas;

33.1.2. Kaziuko mugė – 1 balas;

33.1.3. Šv. Baltramiejaus mugė – 1 balas;

33.1.4. respublikinė konkursinė liaudies meno paroda „Aukso vainikas“ – 1 balas;

33.1.5. festivalis „Skamba, skamba kankliai“ – 1 balas;

33.1.6. Jūros šventė – 1 balas;

33.1.7. tarptautinis eksperimentinės archeologijos festivalis „Gyvosios archeologijos dienos Kernavėje“ – 1 balas;

33.1.8. tarptautinis folkloro festivalis „Baltica“ – 1 balas;

33.1.9. festivalis „Sostinės dienos“ – 1 balas;

33.1.10. tarptautinis folkloro festivalis „Parbėg laivelis“ – 1 balas;

33.2. paraiška teikiama tradicinių amatų edukaciniams užsiėmimams organizuoti – po 2 balus už kiekvieną edukacinį užsiėmimą;

33.3. paraiška teikiama populiarinti ne maisto ir gėrimų tautinio paveldo produktus – 2 balai (jei pareiškėjas yra asociacija arba tradicinių amatų centras, reikalavimą turi atitikti visi galutiniai pagalbos gavėjai);

33.4. paraiškos projekte numatoma daugiau prisidėti nuosavomis lėšomis (paraiškoje nurodomas ne mažiau kaip 10 proc. punktais mažesnis nei galimas maksimalus (80 arba 50 proc.) pagalbos dydis) – 2 balai;

33.5. pagalba pagal šias taisykles būtų gaunama pirmą kartą – 2 balai (balai nesuteikiami, jei pareiškėjas yra asociacija arba tradicinių amatų centras).

34. Jei sureitingavus paraiškas pagal surinktų atrankos balų skaičių kvietimui skirtų lėšų nepakanka vienodą atrankos balų skaičių surinkusioms paraiškoms finansuoti, pagalbos suma šioms paraiškoms mažinama proporcingai trūkstamų lėšų kiekiui, o paraiškos, kurios surinko mažesnę atrankos balų skaičių, atmetamos ir finansavimas joms neskiriamas. Jei paraiškoms pritaikius

pirmumo kriterijus lieka nepaskirstytų kvietimui skirtų lėšų, bet jų nepakanka visoms paraiškoms, neatitikusioms pirmumo kriterijų, finansuoti, pagalbos suma šioms likusioms paraiškoms mažinama proporcingai trūkstamų lėšų kiekiui.

35. Jeigu paraiškoje ar prie jos prideduose dokumentuose nėra duomenų ir (arba) informacijos, iš kurių būtų galima nustatyti pareiškėjo atitiktį pirmumo kriterijui, laikoma, kad pareiškėjas jo neatitinka. Paklausimai pareiškėjui dėl atitikties pirmumo kriterijams nesiunčiami.

36. Pateiktų paraiškų vertinimą atlieka Agentūra. Paraiškos įvertinamos per 40 darbo dienų nuo paraiškų priėmimo termino nurodyto kvietime pabaigos. Į paraiškos įvertinimo terminą neįskaičiuojamas paklausimų dėl papildomos informacijos ir (arba) dokumentų pateikimo terminas.

37. Agentūra, gavusi taisyklių 28 punkte nurodytus dokumentus, juos patikrina ir, jei pateikti dokumentai neatitinka taisyklių 29 punkte nustatytų reikalavimų arba paraiškai tinkamai įvertinti pagal taisyklių 31 punkte nurodytus kriterijus reikalingi papildomi dokumentai ar informacija, informuoja pareiškėją (paraiškoje nurodytu būdu) apie rastus trūkumus, kuriems pašalinti nustato ne trumpesnę kaip 5 darbo dienų terminą. Jei per nustatytą terminą pareiškėjas nepašalina rastų trūkumų ir jei trūksta duomenų paraiškos vertinimui atlikti, paraiška atmetama. Gavus pareiškėjo atsakymą į paklausimą, paraiškos vertinimas negali trukti ilgiau kaip 10 darbo dienų.

38. Agentūra įvertina paraiškas ir, jei buvo siųsti paklausimai, juose nurodytų duomenų tikslinimo dokumentus, ir, vadovaudamasi Registro nuostatais ir Duomenų tvarkymo taisyklėmis patikrina informaciją apie visą per einamuosius ir dvejus ankstesnius mokestinius metus pareiškėjo (jei pareiškėjas yra asociacija, kiekvieno asociacijos nario, kuris gautų pagalbą) gautą nereikšmingą (*de minimis*) pagalbą, o vadovaudamasi Reglamento (ES) Nr. 1407/2013 2 straipsnio 2 dalyje nustatytais kriterijais – su juo susijusių ūkio subjektų gautą nereikšmingą (*de minimis*) pagalbą, ir patikrina ar bendra pagalbos suma, pridėjus numatomą skirti pagalbos dydį, neviršija leidžiamos pagalbos sumos. Jei pareiškėjui ar galutiniam pagalbos gavėjui, kai pareiškėjas yra asociacija ar tradicinių amatų centras, suteikus apskaičiuotą pagalbos dydį būtų viršijama bendra leistina pagalbos suma, negali būti suteikiama net ta pagalbos dalis, kuri šios sumos neviršija.

39. Agentūra, įvertinusi paraiškas pagal šių taisyklių 31 punkte nustatytus kriterijus bei duomenų patikslinimo dokumentus, jei buvo siųstas paklausimas, ir pagal 32 punkte nustatytus pirmumo kriterijus bei 33 punkte nustatytus atrankos balus, jeigu gautose paraiškose bendras prašomos pagalbos sumos poreikis didesnis nei paskelbtam kvietimui teikti paraiškas skirta bendra pagalbos suma, parengia paraiškų vertinimo rezultatų suvestinę.

40. Agentūra, įvertinusi paraiškų vertinimo rezultatų suvestinę ir atsižvelgdama į tautinio paveldo išsaugojimo priemonėms finansuoti einamaisiais metais skirtas lėšas, taip pat, jei gautose paraiškose numatytos pagalbos sumos poreikis didesnis nei kvietimui teikti paraiškas skirtų lėšų

suma, į pareiškėjams taikomus pirmumo kriterijus ir atrankos balus, nustatytus taisyklių 32 ir 33 punktuose, gali skirti visą paraiškoje nurodytą sumą, mažesnę, nei nurodyta paraiškoje, sumą arba motyvuojant siūlyti visai pagalbos neskirti. Tais atvejais, kai prašomą sumą projektui įgyvendinti siūloma sumažinti, Agentūra per 3 darbo dienas informuoja pareiškėją (paraiškoje nurodytu informacijos teikimo būdu), pasiūlydama pateikti patikslintą paraišką. Patikslinta paraiška pakartotinai gali būti teikiama ir elektroniniu būdu (PDF formatu) ne ilgiau kaip per 5 darbo dienas nuo pasiūlymo pateikti patikslintą paraišką įteikimo dienos (pasiūlymas pateikti patikslintą paraišką laikomas įteiktu praėjus 3 darbo dienoms po jo išsiuntimo). Per nustatytą terminą pareiškėjui nepateikus patikslintos paraiškos, pagalba neskiriama.

41. Galutinį sprendimą dėl lėšų skyrimo arba neskyrimo pagal pateiktas paraiškas priima Agentūra. Agentūros sprendimas patvirtinamas Agentūros direktoriaus nustatyta tvarka iki einamųjų metų spalio 1 d. Agentūrai priėmus sprendimą dėl lėšų skyrimo pareiškėjui taisyklių 5.2, 5.3 ir (ar) 5.4 papunkčiuose nurodytoms veikloms finansuoti, pareiškėjas tampa projekto vykdytoju.

42. Agentūra informuoja projekto vykdytojus (paraiškoje nurodytu būdu), kad jiems suteikiama pagalba, nurodant pagalbos dydį. Jei projekto vykdytojas yra asociacija ar tradicinių amatų centras, projekto vykdytojas informuoja savo galutinius pagalbos gavėjus apie jiems suteiktą pagalbą.

43. Agentūra per 5 darbo dienas nuo galutinio sprendimo neskirti lėšų priėmimo informuoja pareiškėjus (paraiškoje nurodytu būdu), kuriems neskirtas finansavimas, apie priimtą sprendimą.

44. Agentūra, priėmusi sprendimą dėl lėšų skyrimo, vadovaudamasi Registro nuostatais, pateikia Registrui informaciją apie galutiniams pagalbos gavėjams suteiktą pagalbą.

45. Agentūra, išmokėdama lėšas pagalbos gavėjams, taiko išlaidų kompensavimo su avanso mokėjimu būdą.

46. Po Agentūros sprendimo skirti pagalbą patvirtinimo Agentūra projekto vykdytojui per 20 darbo dienų avansu perveda 50 proc. sprendime dėl lėšų skyrimo numatytos pagalbos sumos (išskyrus projektus ar jų dalis, įgyvendinamas nuo lapkričio 1 d. – visos jiems skirtos lėšos pervedamos avansu), jei sprendime nenumatyta kitaip.

47. Galimas iki 20 proc. išlaidų nukrypimas pagal atskiras išlaidų rūšis, neviršijant bendros paraiškoje ir Agentūros patvirtintame sprendime dėl lėšų skyrimo numatytos sumos (minėtas nuokrypis Taisyklių 13.2.1.1., 13.2.6 ir 13.4 papunkčiuose numatytoms išlaidoms galimas tik tada ir tik tiek, kiek neviršijama šiuose Taisyklių papunkčiuose numatyta maksimali mokėtina pagalbos suma). Išlaidų nukrypimas pagal išlaidų rūšis daugiau kaip 20 proc. ir išlaidos, nenumatytos taisyklėse ir paraiškoje, nefinansuojamos.

48. Jeigu pareiškėjas yra asociacija arba tradicinių amatų centras, galutinių pagalbos gavėjų, nurodytų paraiškoje, keitimas kitais yra negalimas.

49. Projektas turi būti įgyvendintas ir už jį atsiskaityta ne vėliau kaip iki einamųjų metų spalio 31 d. (išskyrus projektus ar jų dalis, įgyvendinamus ir vykdomus nuo lapkričio 1 d. – projektų vykdytojai atsiskaito už patirtas išlaidas ne vėliau kaip iki einamųjų metų gruodžio 30 d.). Už patirtas išlaidas atsiskaitoma pateikiant Agentūrai išlaidų pagrindimo suvestinę, kurios forma tvirtinama Agentūros nustatyta tvarka. Išlaidų pagrindimo suvestinės teikiamos ir tikrinamos vadovaujantis Bendrosiose administravimo taisyklėse ir šiose taisyklėse nustatyta tvarka. Pateikdamas išlaidų pagrindimo suvestinę, projekto vykdytojas turi visiškai atsiskaityti už įgyvendintą projektą ir gautą avansą. Jei projekto dalis įgyvendinama po lapkričio 1 d., už projekto dalį, įgyvendintą iki spalio 31 d. atsiskaitoma pateikiant išlaidų pagrindimo suvestinę ne vėliau kaip iki einamųjų metų spalio 31 d., o už projekto dalį, įgyvendinamą po lapkričio 1 d., atsiskaitoma pateikiant antrą išlaidų pagrindimo suvestinę ne vėliau kaip iki einamųjų metų gruodžio 30 d. Pareiškėjai išlaidų pagrindimo suvestines Agentūrai pateikia asmeniškai, per įgaliotą asmenį, per kurjerį arba registruota pašto siunta adresu Blindžių g. 17, 08111 Vilnius. Kitais būdais pateiktos išlaidų pagrindimo suvestinės (neregistruotu paštu, faksu, el. paštu ir t. t.) nepriimamos. Kartu su išlaidų pagrindimo suvestinėmis teikiamos:

49.1. ataskaita apie projekto įvykdymo rezultatus;

49.2. jei projekto vykdytojas yra asociacija arba tradicinių amatų centras, pateikiamas galutinių pagalbos gavėjų pasirašytas sąrašas, kuriame nurodomos jų vardas, pavardė / pavadinimas, tautinio paveldo produkto kategorija, renginiai, kuriuose jie dalyvavo, jiems skiriama pagalbos suma;

49.3. jei buvo organizuojami tradicinių amatų edukaciniai užsiėmimai, pateikiami dalyvių pasirašyti sąrašai arba patvirtintos jų kopijos (nurodomas dalyvių vardas, pavardė, užsiėmimas, adresas, telefonas) ir atspausdinta informacija, kad apie nemokamus edukacinius užsiėmimus 2 savaitės iki jo pradžios buvo pateikta informacija interneto svetainėje www.tautinispaveldas.lt.

50. Išlaidų pagrindimo suvestinė ir prie jos pridedami dokumentai turi būti:

50.1. pateikti visi reikalaujami;

50.2. parašyti valstybine kalba;

50.3. išsamiai ir teisingai užpildyti;

50.4. dokumentų kopijos turi būti aiškiai įskaitomos, jų tikrumas turi būti patvirtintas pareiškėjo parašu.

51. Jei projekto vykdytojas patyrė išlaidas ne eurais, o kita užsienio valiuta, išlaidų pagrindimo suvestinėje patirtos tinkamų finansuoti ir prašomos pagalbos sumos turi būti nurodytos perskaičiuotos į eurus pagal Europos Centrinio Banko kasdien skelbiamą euro ir užsienio valiutų santykį <https://www.lb.lt/lt/kasdien-skelbiami-euro-ir-uzsienio-valiutu-santykiai-skelbia-europos-centrinis-bankas>.

52. Išlaidų pagrindimo suvestinės ir priedamų dokumentų pateikimo terminas gali būti pratęstas dėl pateisinamų priežasčių (pateisinamomis priežastimis laikomos nenumatytos (*force majeure*) aplinkybės, pagalbos gavėjo ar kito, atsakingo už dokumentų pateikimą asmens, liga). Šiuo atveju projekto vykdytojas iki taisyklių 49 punkte nustatyto termino turi pateikti Agentūrai rašytinį prašymą dėl išlaidų pagrindimo suvestinės ir priedamų dokumentų pateikimo termino pratęsimo, jį pagrindžiant pateisinamų priežasčių atsiradimu. Agentūra apie pritarimą ar nepritarimą prašymui dėl išlaidų pagrindimo suvestinės ir priedamų dokumentų pateikimo termino pratęsimo informuoja projekto vykdytoją raštu. Jei projekto vykdytojas dėl nepateisinamų priežasčių išlaidų pagrindimo suvestinę ir priedamus dokumentus pateikia pavėluotai, pagalba už kiekvieną pavėluotą darbo dieną sumažinama 1 proc. nuo apskaičiuotos pagalbos sumos už išlaidų pagrindimo suvestinėje deklaruotas patirtas tinkamas finansuoti išlaidas. Pavėluotai pateiktos išlaidų pagrindimo suvestinės ir pridedami dokumentai priimami 10 darbo dienų nuo taisyklių 49 punkte nustatyto termino.

53. Agentūra, teigiamai įvertinusi išlaidų pagrindimo suvestinę ir priedamus dokumentus, priima sprendimą išmokėti likusią pagalbos dalį.

54. Agentūra lėšas projekto vykdytojams užsako ir išmoka Bendrųjų administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

55. Jeigu vertinant išlaidų pagrindimo suvestinę ir priedamus dokumentus kyla neaiškumų ar paaiškėja, kad nepateikti visi privalomi dokumentai, projekto vykdytojui siunčiamas paklausimas (paraiškoje nurodytu būdu), kuriame nurodomas terminas, per kurį projekto vykdytojas turi trūkstamus dokumentus ir (arba) patikslintus duomenis pateikti. Informacijos ir (arba) dokumentų pateikimo terminas gali būti pratęstas gavus projekto vykdytojo rašytinį prašymą ir paaiškinimą dėl termino pratęsimo. Jei projekto vykdytojas per nustatytą terminą nepateikia trūkstamos informacijos ir (arba) dokumentų, išlaidų pagrindimo suvestinės ir pridedami dokumentai baigiami vertinti pagal turimus duomenis.

56. Jei Agentūra nustato, kad išlaidų pagrindimo suvestinėje nurodytų tinkamų finansuoti išlaidų prašomos pagalbos suma mažesnė už avansu pervestą lėšų sumą, projekto vykdytojas privalo grąžinti atitinkamą išmokėto avanso dalį.

57. Jei Agentūra nustato, kad išlaidų pagrindimo suvestinės pateikimo metu projekto vykdytojas nebeatitinka pirmumo kriterijų, už kuriuos paraiškų vertinimo metu buvo skirtas pirmumas (jei priimant sprendimą buvo taikyti pirmumo kriterijai), projekto vykdytojas privalo grąžinti išmokėto avanso dalį ir jam neišmokama likusi pagalbos dalis.

58. Pažeidimai nustatomi ir grąžintinos lėšos administruojamos Bendrųjų administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

59. Agentūros ataskaitų teikimas Ministerijai vykdomas Bendrųjų administravimo taisyklių

nustatyta tvarka ir terminais. Ministerijos prašymu Agentūra turi pateikti informaciją apie lėšų išmokėjimą ir (arba) kitą nurodytą informaciją.

VIII SKYRIUS LĖŠŲ PANAUDOJIMO KONTROLĖ IR ATSAKOMYBĖ

60. Už skirtų lėšų panaudojimą atsako projekto vykdytojas. Projekto vykdytojas negali perduoti ar kitaip perleisti tretiesiems asmenims už pagalbą lėšas įsigytą įrangą per trejų metų laikotarpį nuo sprendimo dėl lėšų skyrimo priėmimo.

61. Projekto vykdytojų, pateikusių išlaidų pagrindimo suvestines, patikras vietoje atlieka Agentūra Bendrųjų administravimo taisyklių, šių taisyklių ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Agentūra Agentūros direktoriaus įsakymu patvirtinta tvarka atsirenka 5 proc. projektų ir pateikusius suvestines pagalbos gavėjus patikrina vietoje, ar išlaidų pagrindimo suvestinėje nurodytos išlaidos yra pagrįstos išlaidų pagrindimo ir išlaidų apmokėjimo dokumentais, ar išlaidos yra padarytos numatytos paraiškoje bei taisyklėse numatytais terminais ir tvarka.

62. Esant poreikiui, Agentūra Agentūros direktoriaus įsakymu patvirtinta tvarka atlieka užsakomąją patikrą vietoje. Projekto vykdytojas privalo leisti Agentūros Kontrolės departamento ar kitiems kompetentingiems tarnautojams atlikti patikras vietoje.

63. Projektų vykdytojų patikrą renginio vietoje Ministerija atlieka Tautinio paveldo objektų atitikties tradicijai ir tradicinių amatų meistrų patikros tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. kovo 25 d. įsakymu Nr. 3D-270 „Dėl Tautinio paveldo objektų atitikties tradicijai ir tradicinių amatų meistrų patikros tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka.

64. Už teikiamų duomenų teisingumą atsako juos pateikęs pareiškėjas ir (ar) projekto vykdytojas. Projekto vykdytojas privalo ne trumpiau kaip 5 metus nuo paraiškos pateikimo saugoti visą su paraiška ir vykdomu projektu susijusią medžiagą ir dokumentus.

65. Pareiškėjų ir (arba) pagalbos gavėjų skundai dėl administruojančių institucijų priimtų sprendimų, veikimo ar neveikimo nagrinėjami Bendrųjų administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

66. Kiti šiose taisyklėse nereglamentuojami klausimai sprendžiami vadovaujantis Bendrųjų administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

67. Pasikeitus šiose taisyklėse nurodytiems teisės aktams, tiesiogiai taikomos naujos šių teisės aktų nuostatos.

68. Pasikeitus šioms taisyklėms, nauji reikalavimai taikomi vienodai visiems pareiškėjams, išskyrus atvejus, kai žemės ūkio ministro įsakyme numatyta kitaip.

(Paraiškos gauti lėšas pagal Tautinio paveldo veiklos finansavimo taisyklės forma)

_____ (pareiškėjas)

Nacionalinei mokėjimo agentūrai prie
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos

**PARAIŠKA GAUTI LĖŠAS PAGAL TAUTINIO PAVELDO VEIKLOS FINANSAVIMO
TAISYKLES**

_____ Nr. _____
(data)

1. PAREIŠKĖJO DUOMENYS

Rekvizitai	Pareiškėjo vardas ir pavardė ar pavadinimas	
	Teisinė forma	
	Įmonės ar asmens kodas	
	Vadovo vardas, pavardė, telefono Nr.	
	Finansininko vardas, pavardė, telefono Nr.	
	Adresas: gatvė, namo Nr., pašto indeksas, vietovė	
	Telefono Nr.	
	Fakso Nr.	
	El. p. adresas	
	Banko pavadinimas	
	Banko kodas	/ _ / _ / _ / _ / _ /
	Atsiskaitomosios sąskaitos Nr.	/L/T/ _ / _ / _ / _ / _ / _ / _ / _ / _ / _ / _ / _ / _ / _ /
Pažymėti tinkamą (pažymima ženku „X“)	☐ PVM mokėtojas Jei taip, nurodykite PVM mokėtojo kodą: _____	
	☐ ne PVM mokėtojas Jei PVM mokėtojas: Patvirtinu, kad priemonė, kuriai organizuoti prašoma lėšų, nėra ekonominė veikla ir už šiai veiklai organizuoti įsigytas prekes ir paslaugas negalėsiu susigrąžinti PVM	Taip ☐ Ne ☐

Paraiška teikiama organizuoti sertifikuotą tradicinį renginį	Taip ☐	Ne ☐
Paraiškėjas nėra maitinimo paslaugas teikianti įmonė (<i>jei paraiškėjas yra asociacija arba tradicinių amatų centras, nuostata galioja visiems pagalboms gavėjams</i>)	Taip ☐	Ne ☐
Paraiška teikiama dalyvauti ilgą tradiciją turinčiuose, Lietuvos Respublikos mastu rengiamuose renginiuose, nurodytuose Tautinio paveldo veiklos finansavimo taisyklių 33.1 papunktyje (<i>nurodyti renginių skaičių</i>)	Taip ☐ _____	Ne ☐
Paraiška teikiama tradicinių amatų edukaciniams užsiėmimams organizuoti (<i>nurodyti užsiėmimų skaičių</i>)	Taip ☐ _____	Ne ☐
Paraiška teikiama populiarinti ne maisto produktus ir gėrimus (<i>jei paraiškėjas yra asociacija arba tradicinių amatų centras, nuostata galioja visiems pagalboms gavėjams</i>)	Taip ☐	Ne ☐
Daugiau prisidedama nuosavomis lėšomis, nei to reikalauja taisyklių nuostatos (<i>nurodyti prašomos pagalbos dydį procentais</i>)	Taip ☐ _____	Ne ☐
Pagalba pagal šias taisykles būtų gaunama pirmą kartą (<i>nepildoma, jei paraiškėjas yra asociacija arba tradicinių amatų centras</i>)	Taip ☐	Ne ☐
Informacijos teikimo būdas (<i>nurodoma, koku būdu norima gauti informaciją apie paraiškos administravimo eigą</i>)	El. paštu	☐
	Paštu	☐

2. DUOMENYS APIE PROJEKTĄ

2.1. Projekto vykdytojo kuriamo ir (arba) gaminamo tautinio paveldo produkto pavadinimas, sritis, kategorija (*pagal prie paraiškos pridėdamą tautinio paveldo produkto sertifikatą*)

2.2. Projekto pavadinimas (*vienu sakiniu*)

2.3. Trumpas projekto aprašymas, tikslai, uždaviniai, dalyviai, vieta ir numatomi rezultatai

---

Bendra projekto vertė, Eur	
Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma su PVM arba be PVM, Eur <i>(kas reikalinga, pabraukti)</i> <i>(3.1 ir 3.2 lentelių (3) stulpelių bendra suma)</i>	
Prašoma pagalbos suma, su PVM arba be PVM, Eur <i>(kas reikalinga, pabraukti)</i> <i>3.1 ir 3.2 lentelių (5) stulpelių bendra suma)</i>	
Pagalbos dydis, proc.	
Planuojama projekto įgyvendinimo pradžia	20_____d.
Planuojama projekto įgyvendinimo pabaiga	20_____d.

3. DUOMENYS APIE PRAŠOMĄ PAGALBĄ

3.1. Išlaidos, planuojamos patirti iki einamųjų metų spalio 31 d.

Eil. Nr.	Išlaidų rūšių pavadinimai * (pagal Tautinio paveldo veiklos finansavimo taisyklių 13 punkte nurodytas tinkamas finansuoti išlaidas)	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma su PVM arba be PVM, Eur <i>(kas reikalinga, pabraukti)</i>	Pagalbos dydis, proc.	Prašoma pagalbos suma be PVM arba su PVM, Eur <i>(kas reikalinga, pabraukti)</i>	Išlaidų pagrindimas
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Iš viso:			X		X

* Jei prašoma finansuoti Taisyklių 13.2.1–13.2.4 papunkčiuose nurodytas išlaidas, turi būti nurodytos kiekvienos parodos, mugės ir (ar) kitų viešųjų renginių datos ir išlaidos.

3.2. Išlaidos, planuojamos patirti **nuo einamųjų metų lapkričio 1 d.**

Eil. Nr.	Išlaidų rūšių pavadinimai * (pagal Tautinio paveldo veiklos finansavimo taisyklių 13 punkte nurodytas tinkamas finansuoti išlaidas)	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma su PVM arba be PVM, Eur (<i>kas reikalinga, pabraukti</i>)	Pagalbos dydis, proc.	Prašoma pagalbos suma be PVM arba su PVM, Eur (<i>kas reikalinga, pabraukti</i>)	Išlaidų pagrindimas
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Iš viso:			X		X

*Jei prašoma finansuoti Taisyklių 13.2.1–13.2.4 papunkčiuose išlaidas, turi būti nurodytos kiekvienos parodos, mugės ir (ar)kitų viešųjų renginių datos ir išlaidos.

PRIDEDAMA:

1. Tautinio paveldo produkto (-ų) ir (arba) tradicinio renginio sertifikato (-ų) ir (arba) tradicinių amatų meistro pažymėjimo kopija (-os).

2. Sertifikuoto tradicinio renginio programa, kurioje nurodoma renginio vieta ir laikas (jei organizuojamas sertifikuotas tradicinis renginys), ir (arba) kvietimas į renginį ir (arba) renginio programa, kur nurodoma renginio vieta ir laikas (vykstant į parodas, mugės ir (arba) kitus viešuosius renginius užsienyje).

3. Tautinio paveldo produktus populiarinančio leidinio aprašymas, kuriame nurodomas turinys, tiražas, spaudos lankai, popieriaus rūšis (jei leidžiamas leidinys).

4. Galutinių pagalbos gavėjų sąrašas (jei pareiškėjas yra asociacija arba tradicinių amatų centras) bei jų prašymai su informacija, nurodyta Tautinio paveldo veiklos finansavimo taisyklių (toliau – taisyklės) 28.5 papunktyje.

5. Dokumentai ir (arba) informacija, pagrindžiantys pareiškėjo atitiktį pirmumo kriterijams ir (arba) atrankos balams (jei pareiškėjas atitinka pirmumo kriterijus ir (arba) atrankos balus).

PAREIŠKĖJO DEKLARACIJA

Aš, toliau pasirašęs, patvirtinu, kad:

1. Šioje paraiškoje ir prie jos pridėtuose dokumentuose pateikta informacija yra teisinga.
2. Esu laikomas tinkamu pareiškėju pagal taisyklių IV skyrių.
3. Nurodyta atsiskaitomoji sąskaita priklauso man ir prisiimu visą atsakomybę dėl nuostolių, kurie gali atsirasti klaidingai nurodžius sąskaitos numerį.
4. Esu susipažinęs su taisyklių reikalavimais ir įsipareigoju:
  - 4.1. šių taisyklių sąlygas vykdysiu tiksliai, nepažeisdamas Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų;
  - 4.2. gavęs Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Agentūra) reikalavimą (rašta, pranešimą) dėl pagalbos avanso (jo dalies) ar pagalbos (jos dalies) ir (arba) pagalbos permokėto avanso ar permokėtos pagalbos gražinimo, per reikalavime nurodytą terminą gražinsiu Agentūrai išmokėtą pagalbos avansą (jo dalį) arba pagalbą (jos dalį), ir (arba) permokėtą pagalbos avansą ar pagalbą;
  - 4.3. teiksiu teisingą ir tikslią informaciją ir (arba) dokumentus, žodinius ir (arba) rašytinius paaiškinimus, susijusius su taisyklių 5 punkte numatytų veiklų vykdymu, nustatytais terminais;
  - 4.4. bendradarbiausiu su projekto įgyvendinimą kontroliuojančiais asmenimis, teiksiu jiems visą prašomą informaciją, leisiu atlikti patikras vietoje, sudarysiu sąlygas susipažinti su projekto įgyvendinimu susijusiais dokumentais;
  - 4.5. nesu gavęs ir nesieksiu paramos ar pagalbos iš kitų nacionalinių ir ES programų išlaidoms, numatytoms paraiškoje, finansuoti;
  - 4.6. nesu susijęs su kitomis įmonėmis, kaip apibrėžta reglamento (ES) Nr. 1407/2013 2 straipsnio 2 dalyje, o jeigu esu susijęs, pateikiu ryšių su kitomis įmonėmis patvirtinimo dokumentus;
  - 4.7. ne trumpiau kaip 5 metus nuo paraiškos pateikimo saugosiu visą su paraiška ir vykdomu projektu susijusią medžiagą ir dokumentus;
  - 4.8. nesieksiu susigrąžinti PVM iš valstybės biudžeto, jei PVM pripažinta tinkama finansuoti išlaida;
  - 4.9. per 3 metų laikotarpį nuo sprendimo dėl lėšų skyrimo įsigaliojimo dienos už pagalbos lėšas įsigytos įrangos ar turto neparduosiu ar kitaip neperleisiu tretiesiems asmenims;
  - 4.10. iki taisyklėse nurodytos datos ir taisyklėse nustatytais sąlygomis įgyvendinsiu projektą ir pateiksiu Agentūrai išlaidų pagrindimo suvestinę ir pridedamus dokumentus.
5. Esu įvykđęs visus mokestinius įsipareigojimus pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatas.
6. Nesu skolingas Valstybiniam socialinio draudimo fondui.
7. Nėra iškeltos bylos dėl bankroto, nesu likviduojamas.
8. Žinau, kad paraiška gali būti atmesta, jeigu joje pateikti ne visi prašomi duomenys (įskaitant šią deklaraciją).
9. Esu informuotas (-a), kad informacija apie mano pateiktą paraišką, nurodant pareiškėjo pavadinimą, projekto pavadinimą, paraiškos registracijos kodą, prašomą ir gautą pagalbos sumą, būtų viešinama visuomenės informavimo tikslais, skelbiama Agentūros interneto svetainėje ir visa su šiuo projektu susijusi informacija būtų naudojama statistikos, vertinimo bei tyrimų tikslais, taip pat gali būti perduota audito ir tyrimų institucijoms siekiant apsaugoti ES ir Lietuvos Respublikos interesus.
10. Patvirtinu, kad ženklinu ir įsipareigoju ženklinti tautinio paveldo produktus tautinio paveldo produkto ženklu Tautinio paveldo produktų ženklų naudojimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. gruodžio 17 d. įsakymu Nr. 3D-691 „Dėl Tautinio paveldo produktų ženklų naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka (taikoma tuo atveju, kai prašoma lėšų taisyklių 5.2 papunktyje nurodytai veiklai finansuoti).
11. Įsipareigoju, kad tautinio paveldo produktai sudarytų ne mažesnę kaip du trečdaliai visų viešuosiuose renginiuose pristatomų, demonstruojamų ir (arba) realizuojamų ir (arba) realizavimo vietose realizuojamų produktų asortimento dalį (taikoma tuo atveju, kai pagalbos prašoma tautinio

paveldo produktams pristatyti, realizuoti ir (arba) tradiciniams amatams demonstruoti parodose, mugėse ir (arba) kituose viešuosiuose renginiuose ir (arba) tautinio paveldo produktams realizuoti realizavimo vietoje).

12. Įsipareigoju, kad vykdant taisyklių 5.4 papunktyje nurodytą veiklą, tradicinių amatų edukaciniai užsiėmimai dalyviams (ekonominės veiklos nevykdantiems fiziniams asmenims) bus nemokami.

13. Patvirtinu, kad paraišką įsigyti įrangą tautinio paveldo produktams kurti, gaminti, realizuoti ir (ar) tradiciniams amatams demonstruoti teikiu pirmą kartą arba ne anksčiau kaip po 5 metų nuo paskutinio paraiškos įrangai įsigyti teikimo.

14. Esu informuotas (-a), kad paraiškoje ir kituose Agentūrai teikiamuose dokumentuose esantys mano asmens ir kiti duomenys ir (arba) juridinio asmens, kuriam aš atstovauju, duomenys būtų apdorojami ir saugomi paramos priemonių administravimo informacinėse sistemose ir kad Agentūra gautų mano asmens ir kitus duomenis ir (arba) juridinio asmens, kuriam aš atstovauju, duomenis iš kitų juridinių asmenų, registūrų ar duomenų bazių pagalbos administravimo klausimais.

15. Užtikrinu, kad asociacijos / tradicinių amatų centro atstovaujami asmenys, kurie gautų pagalbą, yra tinkami pareiškėjai pagal taisyklių IV skyriaus nuostatas ir neteikia paraiškos toms pačioms išlaidoms finansuoti (taikoma tuo atveju, kai pareiškėjas yra asociacija / tradicinių amatų centras).

16. Esu informuotas (-a), kad Agentūra tikrins pateiktus duomenis kituose valstybės registruose ir duomenų bazėse. Esu informuotas (-a) ir sutinku, kad esu atsakingas (-a) už reikiamų dokumentų ir (arba) pažymų pateikimą Agentūrai laiku.

17. Esu informuotas (-a), kad turiu teisę žinoti apie savo asmens duomenų tvarkymą, susipažinti su tvarkomais savo asmens duomenimis ir kaip jie yra tvarkomi, reikalauti ištaisyti, ištrinti savo asmens duomenis („teisė būti pamirštam“), apriboti savo asmens duomenų tvarkymą, kai duomenys tvarkomi nesilaikant Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatų, taip pat nesutikti (teisiškai pagrindžiant), kad būtų tvarkomi mano asmens duomenys, bei teisę į duomenų perkeliamumą.

18. Esu informuotas (-a), kad duomenų valdytojas yra Agentūra.

19. Esu informuotas (-a), kad Agentūros tvarkomi mano asmens duomenys (kategorijos) bei detalesnė informacija apie mano asmens duomenų tvarkymą yra nurodyta www.nma.lt skiltyje „Asmens duomenų apsauga“.

20. Esu informuotas (-a), kad mano asmens duomenys yra saugomi iki išmokų mokėjimo, administravimo ir priežiūros laikotarpio pabaigos, vėliau šie duomenys archyvuojami bei perduodami valstybės archyvams.

21. Esu informuotas (-a), kad mano asmens duomenys yra tvarkomi šiais asmens duomenų tvarkymo tikslais bei teisiniais pagrindais: asmens, teikiančio paramos ar pagalbos paraišką tapatybės nustatymo, paramos ar pagalbos administravimo, mokėjimo ir kontrolės, paramos ar pagalbos viešinimo tikslais įgyvendinant 2013 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamentą (ES) Nr. 1407/2013 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai (OL 2013 L 352, p. 1), Lietuvos Respublikos tautinio paveldo produktų įstatymą, Tautinio paveldo produktų apsaugos, jų rinkos ir amatų plėtros 2012–2020 metų programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. gruodžio 14 d. nutarimu Nr. 1475 „Dėl Tautinio paveldo produktų apsaugos, jų rinkos ir amatų plėtros 2012–2020 metų programos patvirtinimo“, Valstybės pagalbos žemės ūkiui, maisto ūkiui, žuvininkystei ir kaimo plėtrai ir kitų iš valstybės biudžeto lėšų finansuojamų priemonių bendrąsias administravimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. lapkričio 8 d. įsakymu Nr. 3D-979 „Dėl Valstybės pagalbos žemės ūkiui, maisto ūkiui, žuvininkystei ir kaimo plėtrai ir kitų iš valstybės biudžeto lėšų finansuojamų priemonių bendrųjų administravimo taisyklių patvirtinimo, priemonės įgyvendinimo taisyklėse nustatytus reikalavimus“.

(pareiškėjo, jo vadovo ar įgalioto asmens pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

**(Prašymo dėl A kategorijos tautinio paveldo produkto sertifikavimo išlaidų
kompensavimo forma)**

_____
(pareiškėjas)

_____
(pareiškėjo kodas, adresas, tel., el. paštas, sertifikato numeris, išdavimo data)

Lietuvos Respublikos
žemės ūkio ministerijai

**PRAŠYMAS
DĖL A KATEGORIJS TAUTINIO PAVELDO PRODUKTO SERTIFIKAVIMO IŠLAIDŲ
KOMPENSAVIMO**

_____
(data)

Prašau kompensuoti A kategorijos tautinio paveldo produkto sertifikavimo išlaidas __

_____
Eur, pervedant į sąskaitą

Nr. /L/T/___

banke.

Patvirtinu, kad:

1. esu laikomas tinkamu pareiškėju pagal Tautinio paveldo veiklos subjektų finansavimo taisyklių IV skyrių;

2. nurodyta atsiskaitomoji sąskaita priklauso man ir prisiimu visą atsakomybę dėl nuostolių, kurie gali atsirasti klaidingai nurodžius sąskaitos numerį;

3. informaciją apie prašymo administravimo eigą norėčiau gauti *(tinkamą pažymėti ženklų „X“)*:

- el. paštu
- paštu.

PRIDEDAMA *(pridedamus pažymėti ženklų „X“)*:

- A kategorijos tautinio paveldo produkto sertifikato (-ų) kopija (-os).
- Išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentas.

_____
(parašas)

_____
(pareiškėjo, jo vadovo ar įgalioto asmens pareigų pavadinimas,
vardas ir pavardė)